

Budgetprocedure for budgetåret 2025 og overslag- sårene 2026 - 2028

Budgetproceduren 2025 - 2028 omfatter retningslinjer, tidsplan, principper og andre forudsætninger for den kommende budgetlægning.

Den overordnede ramme for budgetlægningen i Norddjurs Kommune er den Økonomiske Politik og budgetproceduren for 2025 bygger videre på den grundlæggende Norddjurs model, der er blevet anvendt de seneste år, hvor der er sket tilpasning og udvikling af processen, for at skabe et godt grundlag for samarbejdet mellem det politiske og administrative niveau i tilblivelsen af budgettet.

Der er indarbejdet et par nye tiltag i budgetproceduren, på baggrund af evalueringen som har været forelagt Økonomiudvalget i november 2023:

- I budgetaftalen for 2024 er der bl.a. aftalt et nyt trin omkring råderumsdiskussion og etablering af en central enhed til drift af råderumsarbejdet. Der har i den forbindelse og i samarbejde med KL været afholdt en administrativ workshop i efteråret 2023 og afholdes et seminar for Kommunalbestyrelsen i januar 2024, som skal ses i sammenhæng med de eksisterende værktøjer som budgetanalyser, effektiviseringsbidrag og brug af nøgletal. Arbejdet skal munde ud i et råderumskatalog med forslag til reduktion af driftsudgifterne med 30 mio. kr. årligt, som vil blive fremlagt for fagudvalgene i april.
- Der arrangeres et borgermøde 12. marts 2024 som led i råderumsarbejdet og inddragelse af borgerne. Samtidig afholdes et borgermøde umiddelbart efter Økonomiudvalgets behandling af teknisk budget i august. Borgermødet i august vil blive afviklet efter et nyt koncept for at tiltrække større borgerdeltagelse, og på baggrund af Økonomiudvalgets beslutning i forbindelse med evaluering af budgetprocessen for 2024-2027 er der samtidig tale om en fremrykning af borgermødet i august således at det placeres inden budgetforhandlingerne og med en større inddragelse af fagudvalgene. Fremrykning af borgermødet i august sker som følge af Økonomiudvalgets beslutning i november, hvor det i forbindelse med evalueringen af sidste års budgetproces blev besluttet at borgermødet skulle holdes før budgetforhandlingerne. Denne fremrykning skubber tidsplanen lidt og høringsperioden bliver et par dage kortere end tidligere år. Derfor åbnes der allerede for indsendelse af høringssvar, når dagsorden til 1. behandlingen udsendes.
- Økonomiudvalget afholder dialogmøde med Provstiudvalget i juni måned om kirkens økonomi.

Råderumsarbejdet

Råderumsarbejdet skal ses som en paraply over alle de indsatser der allerede er i gang for at skabe en økonomi i balance. Af igangværende kan nævnes arbejdet med at ud-

mønte effektiviseringsbidrag, arbejdet med at bringe budgettet på velfærdsområderne i balance, og tværgående projekter på bl.a. flådestyring, bedre lokaleudnyttelse.

Derudover er der i budgetaftalen for 2024 - 2027 aftalt at der til 2025-2028 skal udarbejdes konkrete forslag, som skal behandles i fagudvalgene forud for forhandlingerne. Konkret skal det resultere i et katalog med initiativer på samlet 30 mio. kr. som forventes fuldt udrullet i 2026.

Der afholdes et 12/12 strategiseminar i Kommunalbestyrelsen den 22. - 23. januar hvor emnet vil være råderum.

Fagudvalgenes involvering i budgettet

Fagudvalgene har fortsat mulighed for i januar at igangsætte budgetanalyser på eget område. Budgetanalyserne på fagudvalgene skal bidrage til at give et godt afsæt for fagudvalgene til at skabe et økonomisk råderum, og til de budgetdrøftelser, der vil være i fagudvalgene i april/maj måned forud for budgetlægningen. Det er også her, at fagudvalgene kan drøfte de emner, som man politisk vil bære ind til forhandlingerne og råderumsforslagene på det respektive udvalg vil være det primære element i drøftelsen. Fagudvalgene får på møderne mulighed for at prioritere forslagene på eget udvalgsområde til de kommende budgetforhandlinger for budget 2025-2028.

På møderne i april vil nøgletal for de enkelte udvalg også blive præsenteret, herunder sammenligning med andre kommuner.

For at sikre det bedst mulige grundlag for budget 2025 og skabe hensigtsmæssige rammer for forhandlingsprocessen, prioriterer fagudvalgene, og Økonomiudvalget anlægsforslagene indenfor eget område på møder i maj/juni. Dette sker på baggrund af en forudgående prioritering af anlægsforslagene på direktionen i maj måned. I budgetaftalen for 2024-2027 er der allerede vedtaget en række anlægsforslag i overslagsårene, som også vil indgå i prioriteringen. I forbindelse med udarbejdelse af anlægsforslagene vil der i tråd med principperne for bæredygtighed og klimahandlingsplanen blive indtænkt bæredygtighed.

I juni måned behandler fagudvalgene tekniske korrektioner og mængdeændringer på eget område.

Politisk behandling i Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelsen

Økonomiudvalget godkender befolkningsprognosen i marts. Udviklingen i befolkningen i både Norddjurs Kommune og resten af landet har betydning for størrelsen af det tilskud som Norddjurs Kommune modtager fra kriteriet om faldende befolkning.

Inden sommerferien udsender økonomichefen en skriftlig orientering til Kommunalbestyrelsen om indholdet af årets økonomiaftale mellem KL og regeringen.

Teknisk budget behandles den 12. august af Økonomiudvalget, hvor der blandt andet fremlægges et notat, med det overordnede formål at komme med anbefalinger til de

overordnede rammer for budgetforhandlingerne med udgangspunkt i Norddjurs Kommune økonomiske politik. På mødet skal der endvidere tages stilling til fastsættelse af skatteprocenten i relation til eventuel ansøgning til ministeriet.

Den 13. august afholdes der orienteringsmøde for Kommunalbestyrelsen, hvor forudsætninger for budgetlægningen og det tekniske budget gennemgås. Alle hovedudvalgsmedlemmer er velkomne.

Efter 1. behandlingen af budgettet i Økonomiudvalget den 3. september 2024 indstilles budgetforslag til 1. behandling i Kommunalbestyrelsen og sendes i høring. Der åbnes for indsendelse af høringssvar, når dagsorden til 1. behandlingen udsendes.

Økonomiudvalget 2. behandler budgettet den 1. oktober 2024. På samme møde behandles den kirkelige ligning.

Budgettet for 2025 - 2028 vedtages på Kommunalbestyrelsesmødet den 8. oktober 2024. Herefter vil der ske udmøntning af budgettet på både administrativt og politisk niveau ud fra følgende principper jævnfør kompetencefordelingen:

- Strukturen i aftalen skal være konkret i forhold til om det er fagudvalg eller administrationen, som har beslutningskompetencen:
- Dele af budgettet udmøntes rent administrativt på baggrund af politiske beslutninger.
- Dele af budgettet er fastlagt i rammer, som efterfølgende vil skulle udmøntes af fagudvalg.
- Dele af budgettet vil skulle udmøntes via fagudvalg, økonomiudvalg og kommunalbestyrelsen.

Samlet beskrives dette via udmøntningsplanen som godkendes i Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i december måned 2024. I forlængelse heraf vil fagudvalgene få fremlagt udmøntningsplanen på møderne i januar 2025.

Implementering af budgettet for det kommende år sker således i det sidste kvartal forud for budgetåret, samt de første 3 kvartaler af budgetåret.

Politiske forhandlinger

I budgetproceduren for budgetåret 2025-2028 er der i lighed med sidste års budgetproces lagt vægt på at skabe tid og rum til politiske forhandlinger og fortsat sikre fagudvalgenes involvering i budgetlægningen. Ligesom der er lagt op til, at der mulighed for en budgettafte/budgetskitse inden 1. behandlingsbudgettet, sendes i høring. Budgetforhandlingerne vil blive forsøgt tematiseret, således at der forhandles om specifikke emner på de enkelte forhandlingsmøder. Dagsorden for de enkelte forhandlingsmøder vil blive offentliggjort i "Budgetforhandlinger" i First Agenda, og der vil også fremgå hvilke emner der vil indgå på det næstkommende budgetforhandlingsmøde.

I juni har borgmesteren 1:1 møder med alle partiformænd og chefer som forberedelse til budgetforhandlingerne.

Der vil være politiske forhandlingsmøder efter vedtagelsen af teknisk budget og frem til Økonomiudvalgets 1. behandling af budget 2025-2028. Forhandlingerne vil foregå i uge 34 og 35.

Efter udløb af høringsperioden medio uge 37 vil der vil ligeledes være politiske forhandlinger om budgettet.

Datoer og tidspunkter for forhandlingsmøderne fremgår af tidsplanen.

Udvalgsformændene inviteres til at deltage i dele af forhandlingsmøderne, når der drøftes aktuelle emner, som berører det enkelte fagudvalgs område.

Eventuelle spørgsmål fra politikere før og under budgetforhandlingerne vil blive håndteret efter retningslinjerne for spørgsmål/svar under det relevante fagudvalg.

I forbindelse med indgåelse af en budgetskitse og den endelige budgetaftale, vil aftalen blive fulgt op med en pressemeddelelse, der udelukkende vil indeholde udtalelser fra forligspartnerne, og et link til aftalen som vil findes på norddjurs.dk

Fælleskommunal budgetkoordinering

Siden budgetprocessen 2023 har kommunerne anvendt en model for den fælleskommunale budgetkoordinering, hvor der er indarbejdet intensiveret dialog frem mod budgetvedtagelsen bl.a. ved inddragelse af borgmestre og kommunalbestyrelser endnu tættere og tidligere end førhen. For at understøtte den fælles budgetkoordinering udmelder KL i foråret foreløbige tekniske rammer for både anlægs- og serviceudgifter på kommuneniveau. Derudover vil der være møder om budgetkoordineringen både i borgmesterregi i form af B98 og i administrativt regi mellem kommunaldirektører (K98) og møder mellem økonomidirektører og -chefer (Ø98).

I budget 2024 gik den koordinerede budgetlægning mellem kommunerne ikke op på skatdelen, da mange kommuner har ønsket at hæve skatten i 2023. Det betyder, at kommunerne samlet set forventes at få en sanktion pga. stigning i skatten. Sanktionen er både individuel og fælles. De kommuner, som har sat skatten op, kommer til at betale en større del af sanktionen i de første år. Øvrige kommuner - herunder Norddjurs Kommune - skal betale en andel af den kollektive sanktion som vil være stigende i overslagsårene som følge af at de individuelle sanktioner nedtrappes. Den konkrete sanktion for Norddjurs Kommune forventes først kendt ved udmelding af midtvejsreguleringen ultimo juni 2024.

Involvering, dialog og høring af borgere og medarbejdere

Det er vigtigt, at borgere og medarbejdere inddrages i prioriteringerne i budgettet.

Via norddjurs.dk vil der fra primo januar 2024, være mulighed for at indsende forslag til råderum. I forbindelse med råderumsarbejdet er der ligeledes åbnet på kommunens intranet, hvor medarbejdere har mulighed for at bidrage forslag. Derudover vil der være en drøftelse af råderumskatalogerne i de berørte lokaludvalg forud for at råderumsforslagene behandles i fagudvalgene i april/maj. Hovedudvalget vil på deres ordinære møder blive orienteret om status på råderumsarbejdet og få forelagt kataloget forud for behandlingen på fagudvalgene.

Hovedudvalget har dialogmøde med Økonomiudvalget i forbindelse med vedtagelsen af det tekniske budget den 12. august. Dagsordenen til dialogmødet med Hovedudvalget, vil indeholde spørgsmål fra hovedudvalgsmedlemmerne ligesom det også er muligt at byde ind med eventuelle emner fra politisk side.

Hovedudvalget deltager desuden i orienteringsmødet den 13. august, hvor det tekniske budget gennemgås for Kommunalbestyrelsen. 12. marts 2024 arrangeres der et borgermøde som led i råderumsarbejdet og inddragelse af borgerne. Samtidig afholdes et borgermøde umiddelbart efter Økonomiudvalgets behandling af teknisk budget den 12. august 2024 og inden budgetforhandlingerne. Borgermøderne afviklet efter et nyt koncept med fokus på at tiltrække større borgerdeltagelse, og der er samtidig tale om en fremrykning af borgermødet således at det placeres inden budgetforhandlingerne og med en større inddragelse af fagudvalgene. Borgerne har på begge møder mulighed for at komme i dialog og stille spørgsmål til politikerne.

Høringsperioden løber fra den 29. august og frem til den 11. september 2024 kl. 10

De høringsberettigede og andre interessenter har mulighed for at indsende hørings svar til de planer, som Kommunalbestyrelsen har fremlagt i 1. behandlingsbudgettet for 2025 - 2028.

Administrativt holdes der orienteringsmøder for alle aftaleholdere og hovedudvalgsmedlemmer i forhold til gennemgang af 1. behandlingsbudgettet, som sendes i høring samt efter vedtagelsen af budgettet.

Principper for udarbejdelse af teknisk budget 2025-2028

Det tekniske budget udarbejdes af forvaltningen ud fra retningslinjerne i denne budget-procedure. I det tekniske budget tages der højde for pris- og lønudviklingen fra 2024 til 2025. Endvidere indarbejdes tekniske ændringer blandt andet konsekvenser af Kommunalbestyrelsens beslutninger siden sidste års budgetlægning. Konsekvenserne af udviklingen i de enkelte befolkningsgrupper beregnes via mængdereguleringen.

I forbindelse med udarbejdelsen af det tekniske budget anvendes følgende principper:

Finansiering

Det tekniske indtægtsbudget udarbejdes på baggrund af Indenrigs- og Sundhedsministeriets udmeldte statsgaranti. Skatteindtægten beregnes på baggrund af den vedtagne skatteprocent fra 2024. Budgetoverslagsårene udarbejdes ved hjælp af KL's tilskudsmodel til beregning af generelle tilskud og udligning, samt egen befolkningsprognose. Der vil ved godkendelsen af det tekniske budget blive taget stilling til om der skal anvendes selvbudgettering eller statsgaranti.

Kommunalbestyrelsesbeslutninger

Kommunalbestyrelsesbeslutninger, som har effekt for budgetperioden, indarbejdes administrativt.

Tekniske korrektioner

Der indarbejdes tekniske korrektioner i det tekniske budget som følge af ny lovgivning og uforudsete og eksterne årsager. Kriterier for tekniske korrektioner:

- Korrektioner som følge af ny lovgivning omfatter mer- eller mindreudgifter i forbindelse med ny lovgivning der ikke umiddelbart indgår i lov- og cirkulæreprogrammet, herunder lovpligtige ydelser.
- Korrektioner som vedrører fejlretning samt uforudsete ændringer og eksterne årsager i udgifter og indtægter.

Det tydeliggøres ved beskrivelse af de tekniske korrektioner om det vedrører justeringer indenfor servicerammen eller justeringer udenfor servicerammen.

Der er en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., der bevirker, at korrektioner under +/-0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Mængderegulering

I forbindelse med udarbejdelse af det tekniske budget indarbejdes mængdeændringer i henhold til den økonomiske politik. Mængdeændringerne udarbejdes på baggrund af befolkningsprognosen.

Effektiviseringsbidrag

Det er aftalt i budgetaftalen for 2024 - 2027 at effektiviseringsbidraget i 2025 og frem skal udgøre 0,8 %, som er indarbejdet i budgettet. En effektiviseringsprocent på 0,8% svarer til 15 mio. kr. (i 2024 pris). Forligspartierne er enige om, at driften fortsat skal effektiviseres blandt andet ved at løse opgaver mere enkelt eller med øget digitalisering. Men forligspartierne er også bevidste om, at opgaver vil blive reduceret eller falde bort. I maj 2024 vil aftaleholderne få udmeldt det foreløbige effektiviseringsbeløb for 2025-2028.

I november 2024 umiddelbart efter at budgettet for 2024 er vedtaget, vil der i lighed med 2022 og 2023 blive fremlagt en sag i oktober/november på fagudvalgene med efterfølgende behandling i Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen i december, således at processen er afsluttet inden årsskiftet. I sagen behandles udmøntning af effektiviseringsbidrag og emner i forhold til økonomisk tilpasning, der ligger indenfor det politiske kompetenceområde. Fagudvalg og fagforvaltning foranlediger at der sker inddragelse og høring af berørte parter forud for behandlingen herunder særlig tilrettelæggelse i forhold til Voksen- og Plejeudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget, så de lovpligtige høringer iagttages. Konkret kan det medføre, at fagudvalgene allerede opstarter processen på møderne i oktober, hvor forslag sendes i høring til efterfølgende behandling på fagudvalgets møder i november. Det aftales konkret i hvert enkelt fagudvalg.

Lov- og cirkulæreprogrammet

Med baggrund i det vedtagne lov- og cirkulæreprogram indarbejdes alle relevante mer-/mindreudgifter samt mer-/mindreindtægter. Dog er der en bagatelgrænse på 0,1 mio. kr., således at reguleringer under +/- 0,1 mio. kr. ikke indarbejdes.

Servicerammepulje

I tråd med den økonomiske politik er der indlagt en pulje på 13 mio. kr. årligt i alle budgetår til værn om servicerammen.

Puljen har til formål at imødegå merforbrug på servicerammen. Puljen har endvidere det formål at sikre, at tiltag i budgetprocessen kan holdes indenfor den tekniske serviceramme.

Administrativ pulje

Der afsættes en pulje på 5 mio. kr. til administrative ændringer eller andre uforudsete udgifter, herunder forsikringer reguleringer af betalinger til stats- og efterskoler.

Pulje til anvendelse af overførsler

Der afsættes en pulje til anvendelse af overførsler på 5 mio. kr.

Anlæg

Anlægsrammen for det tekniske budget svarer til det anlægsniveau, der er vedtaget i det seneste budget. Der indarbejdes en anlægsreserve til overførte anlæg, såfremt overførslen fra anlæg over flere år ikke med sikkerhed kan indarbejdes i budgettet på netto 5 mio. kr.

Anlægsrammen prisen skrives ikke.

Ifølge den økonomiske politik arbejdes der strategisk med planlægningen for opkøb af jord, byggemodning og øvrige udviklingsprojekter, hvor der hvert år tages politisk stilling til emner, der skal indgå i de kommende budgetforhandlinger. Sagerne vil løbende blive fremlagt politisk, når der opstår muligheder for strategiske opkøb.

Ansøgningspuljer

Der budgetteres ikke med forventede indtægter fra ansøgningspuljer i det tekniske budget.